

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๐-๑๑/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๒๒/๒๕๕๓

เรื่องพิจารณาที่ ๕๒/๒๕๕๓

วันที่ ๒๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย มีประเด็นวินิจฉัยตามคำร้องทั้งสองคำร้อง ดังนี้

๑. พรรคสยาม (ผู้ถูกร้อง) มีเหตุให้ถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือไม่

๒. กรณีศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องแล้ว กรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องต้องยุบไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่

ความเห็น

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคม ของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน และวรรคสองบัญญัติว่า เมื่อครบระยะเวลาการรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว หากพรรคการเมืองใด ยังไม่รายงาน ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาแล้วยังมีได้รายงานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคการเมืองนั้น ซึ่งการรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองที่ได้ดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมา มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) แห่งพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง หากพรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความผิดตามที่กล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น และห้ามผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมือง ที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับตั้งแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นยุบไป ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา ๙๓ และมาตรา ๙๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

ในเรื่องนี้มีประเด็นต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่านายทะเบียนพรรคการเมือง (ผู้ร้อง) ได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องขอด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคสอง หรือไม่

ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณายุบพรรคผู้ถูกร้อง ๒ คำร้อง ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า

๑. ข้อเท็จจริงตามคำร้องเรื่องพิจารณาที่ ๒๒/๒๕๕๓ เป็นกรณีที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๑ และตรวจสอบพบว่า รายงานดังกล่าวไม่ได้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องจึงไม่ชอบด้วยบทบัญญัติ มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ผู้ร้องจึงมีหนังสือ ที่ ลต (ทพพ.) ๐๔๐๑/๗๗๘๔ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๒ แจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการตามที่ผู้ร้องสั่งการแต่อย่างใด ต่อมาในวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ผู้ร้องเห็นชอบให้มีการดำเนินการยุบพรรคผู้ถูกร้องและนำเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ความเห็นชอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคสอง ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต ๐๔๐๑ (ฝพก.) /๑๒๙๔ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีมติครั้งที่ ๕๘/๒๕๕๓

เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๓ เห็นชอบให้ผู้ร้องดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคผู้ถูกร้อง ต่อมาผู้ร้องได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๓ เห็นว่าผู้ร้องได้ทราบถึงเหตุให้มีการยุบพรรคผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ถือได้ว่าวันดังกล่าวเป็นวันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองอันมีเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง และผู้ร้องได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๓ จึงเป็นการยื่นคำร้องเมื่อพ้นระยะเวลาสิบห้าวันตามที่กฎหมายกำหนด กระบวนการยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องจึงไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคสอง จึงให้ยกคำร้องนี้

๒. ข้อเท็จจริงตามคำร้องเรื่องพิจารณาที่ ๕๒/๒๕๕๓ เป็นกรณีที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับรายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๒ และได้ตรวจสอบพบว่ารายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) ผู้ร้องจึงมีหนังสือที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๑/๘๖๗๒ ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๓ และหนังสือที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๑/๑๓๑๔๓ ลงวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๓ ให้ผู้ถูกร้องรายงานให้ถูกต้องตามกฎหมายและให้ชี้แจงเหตุผลการไม่รายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องได้รับหนังสือดังกล่าวแล้ว แต่ผู้ถูกร้องก็ได้ชี้แจงเหตุผลภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่อย่างใด

ผู้ร้องพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องในกรณีไม่รายงานการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๑ และศาลรัฐธรรมนูญยังไม่มีคำวินิจฉัยคดีนี้ ดังนั้นยังคงถือได้ว่าผู้ถูกร้องยังคงมีสถานภาพความเป็นพรรคการเมืองอยู่ จึงต้องมีหน้าที่รายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ตามมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องไม่รายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยไม่มีเหตุอันสมควร การกระทำดังกล่าวเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา ๔๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ผู้ร้องจึงเห็นชอบให้มีการดำเนินการยุบพรรคผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต ๐๔๐๑ (ฝพก.)/๓๐๓๙ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีมติครั้งที่ ๑๔๐/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๓

เห็นชอบให้ผู้ร้องดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคผู้ถูกร้อง ต่อมาผู้ร้องได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ เห็นว่า ผู้ร้องได้ทราบถึงเหตุให้มีการยุบพรรคผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ ถือได้ว่าวันดังกล่าวเป็นวันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองอันมีเหตุให้ยุบพรรค ผู้ถูกร้อง และผู้ร้องได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ จึงเป็นการยื่นคำร้องภายในกำหนดระยะเวลาสิบห้าวันตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคสอง

ในประเด็นพรรคผู้ถูกร้องมีเหตุให้ถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือไม่นั้น ข้อเท็จจริงตามคำร้องปรากฏว่าผู้ถูกร้องมิได้รายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ให้ผู้ร้องทราบตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ซึ่งผู้ร้องได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว แต่ผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการแต่อย่างใด แม้ว่าคดีนี้ผู้ร้องจะได้ยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องกรณีไม่รายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้ว แต่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญยังไม่มีคำวินิจฉัยในคดีดังกล่าวจึงยังถือได้ว่าพรรคผู้ถูกร้องยังคงมีสภาพความเป็นพรรคการเมืองอยู่ การดำเนินกิจการต่าง ๆ ของพรรคจึงต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด และระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญได้ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อกล่าวหาพร้อมทั้งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว แต่ผู้ถูกร้องมิได้ชี้แจงข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด เห็นว่า บทบัญญัติของมาตรา ๔๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นมาตรการทางกฎหมายที่บังคับให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว ต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาแล้วแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี หากพรรคการเมืองใดมิได้รายงานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคการเมืองนั้นได้ การที่ผู้ถูกร้องไม่ได้อำนาจการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ต่อผู้ร้องจึงเป็นการกระทำอันฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติมาตรา ๔๒ วรรคสอง กรณีดังกล่าวมีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ตามมาตรา ๙๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

มีประเด็นต้องพิจารณาต่อไปว่า เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องแล้ว กรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องต้องยุบไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่ เห็นว่า เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องเพราะได้กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติ มาตรา ๔๒ วรรคสอง มาตรา ๙๗ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญต้องสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวเห็นว่า ให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง และให้ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องจะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ